

چارچوب الگوی منشور بهره‌برداری از منابع طبیعی

بدنبال تقاضای دولتها و جامعه مدنی برای تهیه یک چارچوب عملی در زمینه اندازه‌گیری حکمرانی منابع، چارچوب الگوی منشور بهره‌برداری از منابع طبیعی^۱ با همکاری بخش مدیریت سیاست آکسفورد و محققان منشور منابع طبیعی موسسه حکمرانی منابع طبیعی^۲ تهیه و منتشر شد. چارچوب مزبور نتیجه فعالیت پنج ساله محققان و بهره‌برداری از اطلاعات مربوط به پروژه‌های ۱۵ کشور منتخب است. این شاخص از زمان معرفی، توسط ۱۱ کشور مورد استفاده قرار گرفته است.

چارچوب الگوی منشور بهره‌برداری از منابع طبیعی معیاری برای تعیین مدیریت نفت، گاز و مواد معدنی یک کشور در برابر بهترین عملکرد جهانی است. این چارچوب بر پایه اصول منشور منابع طبیعی است که از بررسی دقیق و مشاوره با صدها نفر از کارشناسان و دست‌اندرکاران کشورهای غنی از منابع طبیعی ایجاد شده است. همچنین گزینه‌های سیاستی و توصیه‌های عملی از منشور منابع طبیعی طراحی کرده و شامل یک سری سوالاتی است که مقامات دولتی، شهروندان دغدغه‌مند و یا بازیگران صحنه بین‌المللی می‌توانند در ساختار پژوهش‌ها، بحث‌ها و برنامه‌ریزی استراتژیک استفاده کنند.

اهداف

چارچوب برای مجموعه متنوعی از استفاده‌ها طراحی شده است؛ اعم از تحقیقات پایه، برنامه‌های درسی آموزشی، پروژه‌های پیچیده شامل تولید تحقیقات اولیه، گفتگو میان ذینفعان و ارزیابی استراتژی‌های دولت و اجرای آن است. سه هدف کلیدی توسعه آن را شکل داده است.

۱. **ارزیابی اولویت‌ها:** برای پوشش بسیاری از مسائل کلیدی در مدیریت منابع و ارزیابی نسبی چالش‌های مختلف، این چارچوب در ارائه تصویر کلی در حکمرانی منابع، وزن دهی به دغدغه‌های رقابت و تعیین اینکه محل تمرکز منابع کمیاب، کمک می‌کند.
۲. **ایجاد اجماع و پرکردن شکاف‌ها:** این چارچوب کمک می‌کند تا کاربران گوناگون در مدیریت منابع با پرداختن به زمینه‌های سیاسی متنوع که معمولاً توسط سازمان‌های خاص، گروه‌های زینفع و بازیگران حرفه‌ای غالب طرح می‌گردد، به درک مشترکی برسند.
۳. **نظارت بر پیشرفت:** با ارائه یک مجموعه استاندارد از پرسش‌های ساختاری، چارچوب می‌تواند به طور منظم به پیگیری تغییرات در مدیریت منابع طبیعی در طول زمان از طریق امتیاز دهی مجدد بپردازد.

¹ Natural Resource Charter Benchmarking Framework

² Natural Resource Governance Institute (NRGI)

ساختار

بلوک‌های ساختار اصلی چارچوب، ۱۲ اصل منشور منابع طبیعی هستند. هر اصل خطاب به یک قسمت خاص از سیاست و عمل است و هر کدام راهنمایی‌های خود را دارند (به استثنای اصول ۷ و ۸ که ارتباط تنگاتنگی بین آنها برقرار است).

اصول در سه گروه طبقه بندی می شوند:

- اصول داخلی برای حکمرانی منابع (اصول ۱ و ۲)، که چارچوب فراگیر نهادی-قانونی و پاسخگویی در مورد محیط زیست را شامل می‌شود.
- زنجیره تصمیم (اصول ۳ تا ۱۰)، پوشش طیف وسیعی از مسائل سیاست داخلی اعم از اکتشاف، در نظر گرفتن یک اندازه مناسب، برای مدیریت درآمد و سرمایه‌گذاری برای توسعه است.
- اصول بین‌المللی برای حکمرانی منابع (اصول ۱۱ و ۱۲)، با در نظر گرفتن تاثیر مهم بنگاه‌های استخراجی و جامعه بین‌المللی.

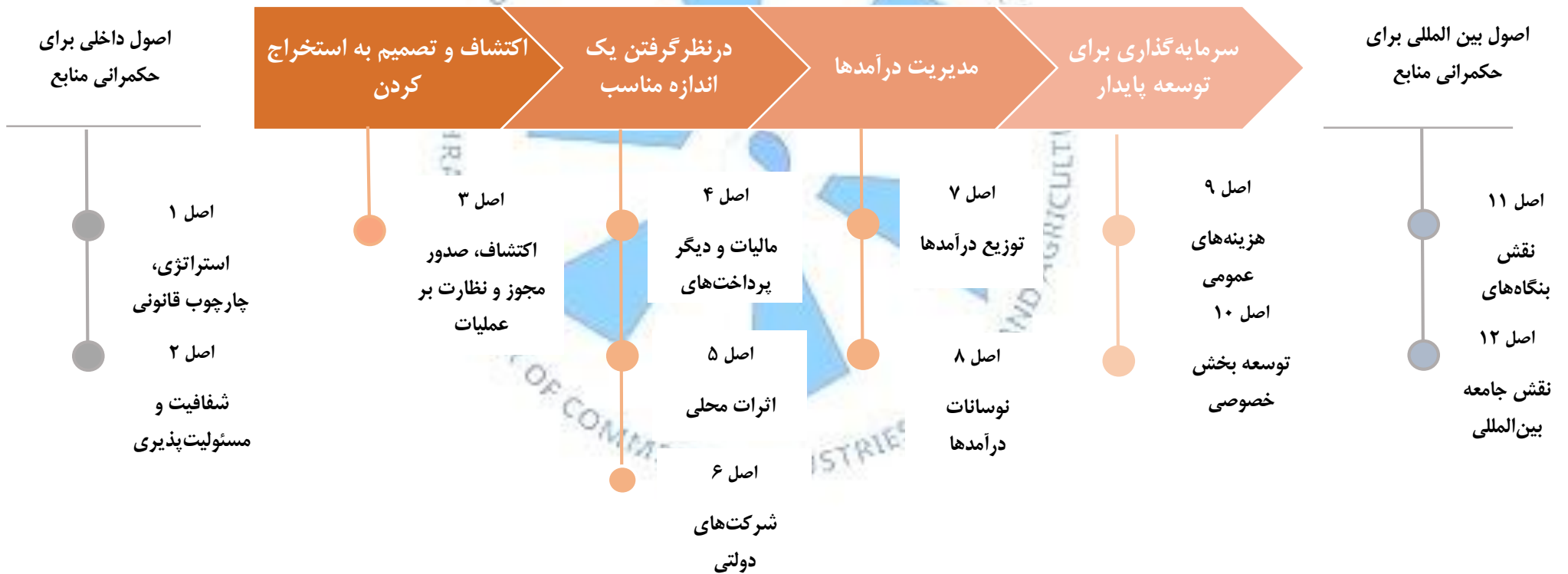
در حالی که اصول ۱ تا ۱۰ شامل سوالاتی هستند که به بررسی فعالیت‌های دولت می‌پردازند، اصول ۱۱ و ۱۲ دغدغه فعالیت‌های بنگاه‌های استخراجی و جامعه بین‌المللی است.

در هر اصل دو سطح از سوالات وجود دارد. سوالات اولیه، اصول اولیه را به ۲ از ۴ موضوع کلیدی تقسیم می‌کند. آنها با هدف درک بهتر برای کاربران با سطوح مختلف از تخصص فنی ایجاد شده‌اند. از آنها می‌توان به عنوان راهنمایی برای پاسخ دادن به سوالات اولیه استفاده کرد یا به صورت جداگانه، دقیق‌تر و گسترده‌تر به آنها پاسخ داده شود.

برای راهنمایی بیشتر، اکثر اصول نیز یک جدول شفاف دارد که فهرستی از اطلاعات خاص را که برای کمک به ایجاد مسئولیت پذیری در ناحیه تصمیم موثر است، در اختیار می‌گذارد.

اصول ۱۲ گانه منشور منابع طبیعی در شکل زیر ارائه شده‌اند.

اصول منشور منابع طبیعی

اصول منشور منابع طبیعی

اصل ۱

استراتژی، چارچوب قانونی و نهادها:

مدیریت منابع باید از طریق یک استراتژی ملی فراگیر و جامع، چارچوب قانونی روشن و نهادهای مناسب، بیشترین منافع را برای شهروندان تامین کنند.

اصل ۲

شفافیت و مسئولیت پذیری:

تصمیم گیرندگان حکمرانی منابع می باید در مقابل مردم پاسخگو باشند.

اصل ۳

اکتشاف، صدور مجوز و نظارت بر عملیات:

دولت باید عملیات اکتشاف و تولید کارآمد را تشویق کرده و حقوق مربوط را شفاف کند.

اصل ۴

مالیات و دیگر پرداخت های بنگاه:

می باید ابزارهایی نظیر رژیم های مالیاتی و شرایط قراردادها دولت را برای درک کامل ارزش منابع طبیعی سازگار با جذب سرمایه گذاری های لازم توانمند کند و دولت نیز می باید برای تغییر شرایط محیطی آماده باشد.

اصل ۵

اثرات محلی:

دولت می باید هزینه فرصت دنبال کنندگان منافع محلی را برای کاهش و جبران هزینه های زیست محیطی و اجتماعی پروژه های استخراج منابع، را منظور نماید.

اصل ۶

بنگاه های دولتی:

بنگاه های دولتی / ملی باید در مقابل تعریف مناسب تعهدات و اهداف بازدهی تجاری پاسخگو باشند.

اصل ۷**توزیع درآمدها:**

دولت باید درآمدها را برای دستیابی به نتایج مطلوب و عادلانه برای نسل های فعلی و آینده سرمایه گذاری کند.

اصل ۸**نوسانات درآمدها:**

دولت باید هزینه های داخلی از درآمدها را برای کنترل نوسانات درآمدها هموار کند.

اصل ۹**هزینه های عمومی:**

دولت باید از درآمدها به عنوان یک فرصت برای افزایش کارایی هزینه های عمومی در سطح ملی و محلی استفاده کند.

اصل ۱۰**توسعه بخش خصوصی:**

دولت باید سرمایه گذاری بخش خصوصی را برای تنوع بخشیدن به اقتصاد و برقراری تعامل در بخش استخراج، تسهیل کند.

اصل ۱۱**نقش بنگاه های استخراجی:**

بنگاه ها باید اجرای بالاترین استانداردهای زیست محیطی، اجتماعی و حقوق مالکیت که منجر به توسعه پایدار می شود؛ را تعهد کنند.

اصل ۱۲**نقش جامعه بین المللی:**

دولت ها و سازمان های بین المللی باید از طریق هماهنگی، ارتقاء و اجرای بیشتر استانداردها برای حفاظت از توسعه پایدار را تامین کنند.